

Onderwerp Raadsstuk Initiatiefvoorstel herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht van Haarlem	
Nummer	2021/362366
Portefeuillehouder	Berkhout, R. (Duurzaamheid) & Roduner, F. (Erfgoed)
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	GRIFFIE
Auteur	M.E. Oosterbroek, B. van Leeuwen, R. Dreijer, G. Hulster, F.C. Visser, I. Verhoeff
Telefoonnummer	023-5113034
Email	griffiebureau@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Inwoners van Haarlem willen in toenemende mate zonnepanelen op de daken van hun woningen installeren. Op daken van woningen en gebouwen die binnen een beschermd stadsgezicht liggen gelden beperkende regels voor het plaatsen van zonnepanelen, met name dat zonnepanelen niet zichtbaar mogen zijn vanaf de openbare ruimte. Tegelijk leidt de vrijheid buiten beschermd stadsgezicht soms tot rommelige dak aanzichten.</p> <p>Met dit initiatiefvoorstel worden de mogelijkheden voor het plaatsen van zonnepanelen verruimd terwijl tegelijkertijd wordt geborgd dat het niet ten koste gaat van de historische waarde van het beschermd stadsgezicht. Dit wordt gerealiseerd door het opstellen van nieuwe beleidsregels, afhankelijk van de historische waarde van de verschillende categorieën daken. De regels worden voor de Haarlemmers inzichtelijk gemaakt in een zogenaamde Zonnepanelenkaart. Buiten beschermd stadsgezicht wordt de beeldkwaliteit bevordert door de bewoners in samenwerking met het bedrijfsleven te faciliteren met legplannen voor complexmatige gebouwde woningen.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	De commissie beheer wordt verzocht advies te geven aan de raad over het initiatiefvoorstel van de raadsleden Oosterbroek (GroenLinks), Van Leeuwen (D66), Dreijer (CDA), Hulster (Actiepartij), Visser (ChristenUnie) en Verhoeff (PvdA) hierbij meewegende de wensen en bedenkingen van het college van burgemeester en wethouders .

Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none">- Informatienota Versnelling van het Duurzaamheidsprogramma (2017/93567), commissie Beheer 23 maart 2017.- Informatienota onderzoek naar een energiestrategie (2018/876579), commissie Beheer 14 februari 2019.- Informatienota potentie en realisatie zonne-energie op daken (2019/951620), commissie Beheer 27 mei 2020.- Concept Regionale Energie Strategie van Noord-Holland Zuid (Concept RES NHZ) (2020/391602), commissie Beheer 18 juni 2020.- Raadsstuk Verduurzaming gemeentelijk vastgoed, raad 18 februari 2021 (2020/1159511)
-----------------------------	---

<p>Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)</p>	<p>De raad der gemeente Haarlem,</p> <p>Gelezen het voorstel van de raadsleden Oosterbroek (GroenLinks Haarlem), van Leeuwen (D66), Dreijer (CDA), Hulster (Actiepartij), Verhoeff (PvdA) en Visser (ChristenUnie)</p> <p>en</p> <p>gezien de ter kennis van de raad gebrachte wensen en bedenkingen van het college van burgemeester en wethouders (ex. artikel 147a lid 1 en 4 Gemeentewet en artikel 36 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad van Haarlem),</p> <p>besluit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het initiatiefvoorstel "Herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht van Haarlem" vast te stellen; 2. dat er nieuwe, verruimende beleidsregels worden opgesteld voor de woningen en gebouwen in het beschermd stadsgezicht van Haarlem (zowel de historische binnenstad als de ring wijken er omheen die behoren tot het beschermd stadsgezicht); 3. dat de nieuwe beleidsregels inzichtelijk worden gemaakt in een 'Zonnepanelenkaart' van het beschermd stadsgezicht; 4. dat de nieuwe beleidsregels en Zonnepanelenkaart voor 1 oktober 2021 worden gepresenteerd en nog dit jaar definitief worden vastgesteld op basis van participatie en besluitvorming conform de procedures van het Haarlems Ruimtelijk Planproces; 5. dat de gemeente zorgt dat legplannen voor zonnepanelen op bouwkundige eenheden die op basis van de Zonnepanelenkaart zijn vergund online toegankelijk worden om de aanvraag van vergunningen te vereenvoudigen; 6. te laten onderzoeken of er ook legplannen voor complexmatig gebouwde woningen in vergunning vrij gebied online beschikbaar kunnen worden gesteld en actief kunnen worden aangeboden bij de collectieve inkoopacties voor zonnepanelen die de gemeente faciliteert, om de beeldkwaliteit van het dak landschap van Haarlem ook buiten beschermd stadsgezicht te bevorderen; 7. dat de bewoners van Haarlem middels een voorlichtingscampagne op de hoogte worden gebracht van de nieuwe beleidsregels en Zonnepanelenkaart. <p>de griffier, de voorzitter,</p>
--	--

1. Inleiding

De Haarlemse gemeenteraad heeft zich de afgelopen vijf jaar regelmatig uitgesproken over herziening/uitbreiding van de mogelijkheden van het opwekken van zonne-energie in het beschermd stadsgezicht. Tot op heden hebben deze opdrachten vanuit de raad nog niet geleid tot een aanpassing van het beleid dat leidend is voor de beoordeling van vergunningaanvragen door eigenaren van woningen en gebouwen in het beschermd stadsgezicht van Haarlem voor het plaatsen van zonnepanelen. Dit initiatiefvoorstel heeft als doel het beleid voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht te herzien. De onderstaande eerder aangenomen moties geven richting aan dit initiatiefvoorstel.

2015268375 [Motie Met Minder Regels op Weg naar een meer Duurzaam Haarlem](#)

Draagt op om:

Kennis te nemen van het in de Amsterdamse gemeenteraad gepresenteerde initiatiefvoorstel "Minder regels voor meer duurzame energie" en de bestuurlijke reactie hierop;

Na te gaan in hoeverre de in dit voorstel beschreven lijnen ook van toegevoegde waarde kunnen zijn voor Haarlem;

Jaarlijks in de Duurzaamheidsmonitor te rapporteren over de Haarlemse inzet op de volgende duurzaamheid bevorderende maatregelen:

Schrap verouderde en onzinnige regels die duurzaamheid belemmeren of bouw ruimte in voor innovatie bij nieuwe projecten;

Laat bewoners, burgerinitiatieven en (kleine) ondernemers het niet allemaal zelf uitvinden;

Maak duurzaamheid goedkoper door minder bureaucratie;

Wend experimenteerruimte aan die landelijke wetgeving biedt.

2016525808 [Motie 24bis Maak grijs groener](#)

Verzoekt om:

te bevorderen dat bij alle nieuwbouw- en renovatieprojecten zonnepanelen worden geïnstalleerd, voor zover dat niet in strijd is met de beperkingen zoals opgelegd door het beschermd stadsgezicht, of schaduw;

ook andere geschikte middelen voor te schrijven die het energiegebruik van deze woningen kunnen verduurzamen.

2017535534 [Motie 52 Kom nu dat dak op](#)

Verzoekt om:

Zich extra in te zetten om voor de hele gemeente duidelijk te maken welke daken geschikt of geschikt te maken en beschikbaar zijn voor gezamenlijke zonnedak.

2019570023 [Motie 30.2 Benut de zon op het station 1](#)

Verzoekt om:

Zich in te zetten om zo spoedig mogelijk uitsluitel te krijgen van ProRail over de mogelijkheid om het stationsdak van Haarlem te benutten voor de opwek van duurzame energie, nu er lichtgewicht, meebuigende panelen bestaan die de dakconstructie minimaal zouden belasten, en nu de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft gespecificeerd op welk deel van het monumentale stationsdak panelen toegestaan zouden zijn.

20201031567 [Motie 19.2 Benut de zon op het station 2](#)

Verzoekt om:

In de gesprekken met ProRail en de RCE nadrukkelijk ook de toepassing van zonnepanelen op de zichtbare gedeeltes van het dak van station Haarlem te bepleiten en de mogelijkheden te verkennen met als doel het te plaatsen opwekvermogen te maximaliseren. Indien plaatsing op de zichtbare gedeeltes na deze verkenning nog niet gesteund wordt door de RCE, bij plaatsing van zonnepanelen op de niet zichtbare gedeeltes, wel rekening te houden met het later toevoegen van zonnepanelen op de zichtbare gedeeltes en de gemeenteraad binnen een jaar te informeren over de resultaten van dit overleg.

Het Initiatiefvoorstel herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht in Haarlem maakt keuzes met betrekking tot de plaatsing van zonnepanelen en zonnecollectoren in het beschermd stadsgezicht van Haarlem. Ook vraagt het initiatiefvoorstel bewoners in vergunning vrij gebied buiten het beschermd stadsgezicht meer te faciliteren om zo ook daar een goede beeldkwaliteit van de stad te stimuleren.

Dit initiatiefvoorstel beoogt het vergroten van de ruimte voor het opwekken van zonne-energie binnen onze bebouwde omgeving rekening houdend met de historische waarde van onze stad. Hierbij is een belangrijk uitgangspunt dat het mogelijk moet zijn om warmte en elektra op te wekken in alle delen van onze stad.

Op dit moment is het voor bewoners onvoldoende duidelijk welke mogelijkheden zij hebben met betrekking tot de aankoop van zonne-energie systemen en hoe deze zich verhouden met de welstandnota en het beleid op erfgoed. Dit initiatiefvoorstel moet deze duidelijkheid bieden voor Haarlemmers en de toetsers van de aanvragen.

2. Voorstel aan de raad

De initiatiefnemers stellen in hun initiatiefvoorstel aan de Raad voor, te besluiten:

1. het initiatiefvoorstel "Herziening beleidsregels zonne-energie voor het beschermd stadsgezicht van Haarlem" vast te stellen;
2. dat er nieuwe, verruimende beleidsregels worden opgesteld voor de woningen en gebouwen in het beschermd stadsgezicht van Haarlem (zowel de historische binnenstad als de ring wijken er omheen die behoren tot het beschermd stadsgezicht);
3. dat de nieuwe beleidsregels inzichtelijk worden gemaakt in een 'Zonnepanelenkaart' van het beschermd stadsgezicht;
4. dat de nieuwe beleidsregels en Zonnepanelenkaart voor 1 oktober 2021 worden gepresenteerd en nog dit jaar definitief worden vastgesteld op basis van participatie en besluitvorming conform de procedures van het Haarlems Ruimtelijk Planproces;

5. dat de gemeente zorgt dat legplannen voor zonnepanelen op bouwkundige eenheden die op basis van de Zonnepanelenkaart zijn vergund online toegankelijk worden om de aanvraag van vergunningen te vereenvoudigen;
6. te laten onderzoeken of er ook legplannen voor complexmatig gebouwde woningen in vergunning vrij gebied online beschikbaar kunnen worden gesteld en actief kunnen worden aangeboden bij de collectieve inkoopacties voor zonnepanelen die de gemeente faciliteert, om de beeldkwaliteit van het dak landschap van Haarlem ook buiten beschermd stadsgezicht te bevorderen;
7. dat de bewoners van Haarlem middels een voorlichtingscampagne op de hoogte worden gebracht van de nieuwe beleidsregels en Zonnepanelenkaart.

3. Beoogd resultaat

Het verruimen van de mogelijkheid van zonne-energie in het beschermd stadsgezicht van Haarlem, rekening houdend met de historische waarde, en het versnellen van het vergunning proces door het opstellen van nieuwe beleidsregels, die voor Haarlemmers duidelijkheid geven onder welke voorwaarden zonnepanelen kunnen worden geplaatst.

De initiatiefnemers van dit initiatiefvoorstel kiezen voor maximale opwekking van energie. Plaatsing van zonnepanelen in het zicht worden in de nieuwe beleidsregels onder voorwaarden daarom ook mogelijk. Dit vraagt wel maatwerk om te zorgen dat het niet ten koste gaat van het aanzien van de stad. In sommige gevallen zal plaatsing alleen mogelijk zijn als hiervoor een specifiek architectonisch ontwerp is gemaakt zoals de stationskap van station Haarlem. In de beleidsregels wordt daarom naar het voorbeeld van Amersfoort¹ onderscheid gemaakt tussen soorten daken (monumentale / beeldbepalende waarde), mate van zichtbaarheid van deze daken vanuit de openbare ruimte en de vormgeving van de zonnepanelen (kleur, legpatroon, rand, materiaal, aansluiting bij dakvorm). Zo wordt voorkomen dat er alsnog een rommelig beeld ontstaat.

De beleidsregels worden vertaald in een zonnepanelenkaart zodat inwoners van het beschermd stadsgezicht gelijk kunnen zien welke mogelijkheden er zijn voor zonnepanelen op het eigen dak en of dit vergunning plichtig of vergunningsvrij is. In de Zonnepanelenkaart worden ook de regels voor Rijksmonumenten geïntegreerd zodat voor bewoners één vindplek is voor alle regels rond zonnepanelen.

Voor architectonisch bouwkundige eenheden waar volgens de Zonnepanelenkaart toepassing van zonnepanelen mogelijk is geldt in beschermd stadsgezicht één legplan. De eerste aanvrager dient dit legplan voor te leggen bij de vergunningaanvraag. De gemeente stimuleert dat burens dit legplan gezamenlijk opstellen. Burens die op een later moment zonnepanelen willen plaatsen dienen dit

¹ <https://www.amersfoort.nl/bouwen-en-verbouwen/to-1/duurzaam-erfgoed-zonnepanelen-in-de-binnenstad.htm>

legplan bij hun eigen vergunningaanvraag te volgen. In het legplan worden ook voorwaarde gesteld aan de vormgeving van de zonnepanelen (blauw, zwart, met of zonder rand of uitgevoerd als dakpan). Bij de gemeente kunnen deze legplannen online worden opgevraagd zodat het aanvragen van een vergunning zo eenvoudig mogelijk is.

4. Argumenten

1. Stimuleert het 'Duurzaam doen' in het beschermd stadsgezicht.

Circa een derde deel van de gebouwde woonomgeving valt onder het beschermd stadsgezicht van Haarlem. (bijlage 1: kaart beschermd stadsgezicht Haarlem) In het beschermd stadsgezicht is sprake van beperkende regels voor het plaatsen van zonnepanelen. Aanvragen voor het plaatsen van zonnepanelen, die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg, worden niet vergund. Dit leidt tot frustratie, teleurstelling en onbegrip bij de aanvrager, het laatste zeker in relatie tot het hoofdthema van het collegeprogramma, 'Duurzaam Doen'. Door de beleidsregels te herzien en de mogelijkheid voor het plaatsen van zonnepanelen op woningen en gebouwen in het beschermd stadsgezicht te verruimen, worden de bewoners van het beschermd stadsgezicht gestimuleerd hun woningen te verduurzamen.

2. Plaatsen van zonnepanelen vergroot bewustzijn en leidt tot energiebesparing.

Verruiming van de mogelijkheid voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht leidt tot een vergroting van het bewustzijn van de bewoners ten aanzien van hun energieverbruik. Naast het opwekken van eigen energie, leidt het tot extra energiebesparing doordat men zich meer bewust wordt van het eigen energiegebruik. Vaak is het plaatsen van zonnepanelen een eerste stap in de verduurzaming van de woning, gevolgd door het isoleren van de woning en het aanschaffen van een (hybride) warmtepomp. Met andere woorden, het verruimen van de regels voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht kan de energietransitie naar Haarlem Aardgasvrij 2040 ondersteunen.

3. Goede informatie voor Haarlemmers over de mogelijkheden van zonnepanelen op een Rijksmonument

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben een Groene gids opgesteld die veel mogelijkheden beschrijft, genaamd "Afwegingskader Groene gids Zonne-energieplannen en monumenten. Wegwijzer voor plantoetsers en vergunningverleners". Rijksmonumenten staan onder toezicht van het Rijk en dus niet onder toezicht van de gemeente. De initiatiefnemers willen een goede informatievoorziening wanneer een Haarlemmer gebruik wil maken van energie opwek- of bespaarmogelijkheden bij een Rijksmonument. Door de regels uit de Groene gids duidelijk op de gemeentelijke website te publiceren en te vertalen in de zonnepanelenkaart ontstaat er één vindplaats voor alle regels voor het plaatsen van zonnepanelen in beschermd stadsgezicht.

4. Andere middelgrote steden hebben hun beleidsregels herzien of zijn er mee bezig.

Enkele andere middelgrote steden hebben hun beleidsregels voor het plaatsen van zonnepanelen in beschermd stadsgezicht recent herzien of zijn er mee bezig. Voorbeelden zijn Leiden, Gouda en Amersfoort. De herziene of beoogde herziene regels, waarbij de mogelijkheid van het plaatsen van zonnepanelen zichtbaar vanaf de openbare ruimte afhankelijk is gemaakt van de cultuurhistorische waarde van een dak, zijn inzichtelijk gemaakt met behulp van een "Zonnepanelenkaart" voor het beschermd stadsgezicht. Een dergelijke aanpak is een goede basis voor het herzien van de beleidsregels voor Haarlem.

5. Bewoners in vergunning-vrij gebied faciliteren leidt tot betere beeldkwaliteit

Bewoners die in vergunning-vrij gebied besluiten zonnepanelen te plaatsen zijn vrij in de keuze voor het legplan. Door bij complexmatig gebouwde woningen actief een legplan beschikbaar te stellen wordt de drempel voor het plaatsen van zonnepanelen verlaagd. Bewoners zien gelijk hoe hun dak eruit gaat zien. Het gebruik van dit legplan is vrijwillig. Gebruik maken van legplannen bevordert de beeldkwaliteit van Haarlem ook buiten beschermd stadsgezicht. Het past ook bij de collectieve inkoopacties voor zonnepanelen die de gemeente regelmatig faciliteert. Het is relatief eenvoudig om met de partijen die deelnemen aan deze acties afspraken te maken om bij complexmatig gebouwde woningen een uniform legplan te volgen.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Onzekerheid over innovaties en nieuwe ontwikkelingen in de toekomst.

Op het gebied van zonne-energie worden regelmatig innovaties en nieuwe ontwikkeling gemeld. Voorbeelden hiervan zijn: zonnedakpannen, transparante zonnepanelen ter vervanging van glas, enz. Als gevolg hiervan kan na een bepaalde periode opnieuw herziening van de beleidsregels nodig zijn.

6. Uitvoering

Voor het opstellen van de beleidsregels wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van beleidsregels van andere steden (bijvoorbeeld Leiden en Amersfoort) die recent zijn herzien of er mee bezig zijn. Op deze manier wordt vermeden dat 'het wiel opnieuw uitgevonden wordt' en kunnen in Haarlem de beleidsregels nog dit jaar worden vastgesteld. De nieuwe beleidsregels worden inzichtelijk gemaakt in een Zonnepanelenkaart voor het beschermd stadsgezicht. Conform de procedures van het Haarlems Ruimtelijk Planproces worden de bewoners van Haarlem in de gelegenheid gesteld om hun bedenkingen en zienswijzen over de nieuwe beleidsregels in te dienen. Na verwerking van de bedenkingen en aanpassingen worden de nieuwe beleidsregels definitief vastgesteld. Na vaststelling worden de bewoners van het beschermd stadsgezicht met een voorlichtingscampagne op de hoogte gesteld van de nieuwe beleidsregels. Deze voorlichtingscampagne wordt ondersteund met een actie collectieve inkoop van zonnepanelen.

Financiën

De uitwerking van dit initiatief kan worden gefinancierd uit het duurzaamheidsbudget. Onlangs is bekend geworden dat de markt voor elektrische auto's en de financiering van de laadpalen te realiseren zijn zonder gemeentelijke bijdrage. Deze financiële meevaller inclusief het reeds

beschikbare budget voor de verduurzaming van Haarlem kan worden bestemd voor de ambtelijke inzet van erfgoed voor het implementeren van de beleidsregels.

7. Bijlage

Bijlage: Kaart beschermd stadgezicht Haarlem.